

Προλογικό σημείωμα

Χριστιάνα Μαρκού, Επίκουρη Καθηγήτρια, Νομική Σχολή ΕΠΚ

Το παρόν τεύχος του ΕΝΘΑ έρχεται αμέσως μετά το πέρας μιας πρωτόγνωρης, ιστορικής ίσως, περιόδου που έζησε ο κόσμος εξαιτίας της πανδημίας στην οποία μετεξελίχθηκε η νόσος Covid-19 που πρωτοεμφανίστηκε στη μακρινή Κίνα με το που μας καλημέρισε το 2020. Αναντίλεκτα, το 2020 δεν είναι ένα οποιοδήποτε έτος και θα παραμείνει για πάντα στη μνήμη όλων ως η χρονιά των εκατοντάδων χιλιάδων θανάτων, της αγωνίας για τις αντοχές των δημόσιων συστημάτων υγείας και της διεθνούς οικονομίας, των κλειστών σπιτιών, σχολείων, αεροδρομίων, μιας αλλιώτικης και αλλόκοτης ζωής. Το πνεύμα όμως που δεν φυλακίζεται παρέμεινε ελεύθερο, ζωντανό και ιδιαίτερος δραστήριο με αποτέλεσμα να χυθεί πολύ μελάνι σε ζητήματα επικαιρότητας και μη. Η ζωή συνεχίστηκε. Η νόσος πυροδότησε σκέψη, ιδέες και αναλύσεις και το παρόν τεύχος δεν είναι παρά μια ξεκάθαρη απόδειξη. Έχει κατ' αρχήν την τιμή να φιλοξενεί στις σελίδες του μια ενδιαφέρουσα συνέντευξη του (Ελληνα) Αντιπρόεδρου του Γενικού Δικαστηρίου της Ε.Ε., Δρ. Σάββα Παπασάββα, ως επίσης και άρθρο του Κοσμήτορα της Νομικής Σχολής του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου, το οποίο σχολιάζει την θεωρία των «εξαιρετικών περιστάσεων» ως μέσο επιβολής περιορισμών σε συνταγματικώς κατοχυρωμένα δικαιώματα. Επηρεασμένο από την σκληρότερη ίσως πτυχή της πανδημίας είναι και ένα άλλο άρθρο του παρόντος τεύχους, το οποίο με αναφορά στην αδυναμία των δημόσιων συστημάτων υγείας να παράσχουν φροντίδα σε όλους τους ασθενείς, αναλύει νομικές πτυχές της ευθανασίας και της διαλογής ασθενών. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ανάγκη αναχαίτισης των δεινών με τα οποία η πανδημία βομβάρδιζε τον πλανήτη δεν μπορούσε παρά να επενεργήσει ασφυκτικά επί των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως είναι το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής αλλά και της ζωής γενικότερα, «ξεσηκώνοντα» το δίκαιο που διέπει αυτά και «προκαλώντα» έτσι ένα άλλο (συλλογικό) άρθρο του τεύχους αυτού. Το θεματικό αυτό αφιέρωμα έχει ως αντικείμενο το δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και τις αισθητές επιπτώσεις της πανδημίας στην εκτέλεση των συμβάσεων, καθώς και στη διαχείριση των συμβάσεων εργασίας και του προσωπικού των επιχειρήσεων.

Όπως έχει προαναφερθεί όμως, η ζωή συνεχίστηκε και συνεχίζεται. Το κατά πόσον η Κυριακή είναι αργία ή όχι ενδιαφέρει τόσο τις επιχειρήσεις όσο και τους εργαζομένους. Οι επιχειρήσεις, τα διοικητικά συμβούλια των οποίων κλήθηκαν σίγουρα να λάβουν σημαντικές αποφάσεις την εποχή αυτή, θα πρέπει να σταθούν στα πόδια τους, εφόσον βαστάζουν την οικονομία και κατ' επέκταση την ευημερία. Επίσης, το πνεύμα δεν θα πάψει ποτέ να δημιουργεί και έτσι το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας παραμένει επίκαιρο και σημαντικό. Η έκφραση, αναπόσπαστη πτυχή του ανθρώπινου «είναι» και αναφαίρετο δικαίωμα του καθενός, συνεχώς «προκαλείται» αλλά και «προκαλεί», εγείροντας ερωτηματικά αναφορικά με τα όρια της τα οποία αναμφίβολα υπάρχουν. Ως εις τούτου, τις σελίδες του παρόντος τεύχους γεμίζουν άρθρα που καταπιάνονται με τη λειτουργία των καταστημάτων τη Κυριακή αλλά και με το νέο δίκαιο των Ανώνυμων Εταιριών, το οποίο έχει πρόσφατα τροποποιηθεί ως προς τα καθήκοντα και αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου. Ένα άλλο άρθρο διερευνά την ύπαρξη δικαιώματος στη βλασφημία, ενώ το παρόν τεύχος συμπληρώνει ο σχολιασμός πρόσφατης απόφασης του ΔΕΕ στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας, συγκεκριμένα επί της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ, που διέπει μεταξύ άλλων τα δικαιώματα του δημιουργού.

Οι άνθρωποι και ιδιαίτερα οι νομικοί, είναι πλασμένοι για να χρησιμοποιούν τη γλώσσα και να εκφράζονται επί της πληθώρας των ζητημάτων που απασχολούν τη κοινωνία. Η έκφραση αυτή συσσωρεύει γνώση και η συσσώρευση αυτή απολήγει σε επιστήμη, στη νομική επιστήμη σε αυτή τη περίπτωση. Αυτή η «παραγωγή» πρέπει να γίνεται πιο δραστήρια σε καιρούς δύσκολους, όπως αυτούς που ζήσαμε και ζούμε ακόμη, εφόσον κάνει τον κόσμο σοφότερο, και έτσι, καλύτερο. Το παρόν τεύχος τοποθετεί το δικό του μικρό μα πολύτιμο λιθαράκι σε αυτή την προσπάθεια.